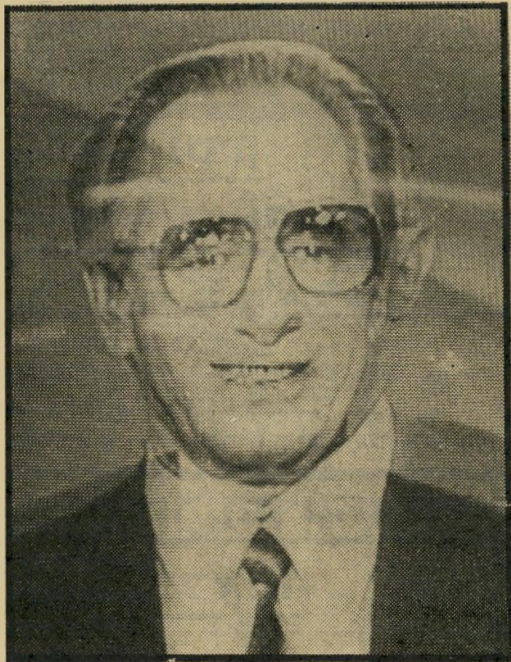

האם זה כדאי למעריך?

מעשלת אחדות לאומית

(הנימוקים בעד ונגד)

מנחם פרס או שימעון בגין? *

מדת של הכפייה הדתית, ואולי אף להסיג אותה בי מידת-מה.

● הבעייה הפרסונלית

ברור כי בראש קואליציה כזאת יעמוד מנחם בגין — גם אם ישיג המערך עדיפות מיספרית (מבחינת מיספר קולות הבחורים, תוך שיוויון של מגדאטים) עם הצטרפותה של שולמית אלוני אליו. כי בגין יכול להקים קואליציה בלי המערך, והמערך אינו יכול להקים קואליציה בלי הליכוד.

אולם בקואליציה כזאת יהיה שימעון פרס סגן ראש הממשלה, והוא או יצחק רבין יוכלו לדרוש את תפקיד שר-הביטחון, השני בחשיבותו בממשלה.

יהיה לכך יתרון עצום: חסימת דרכו של אריאל שרון אל תפקיד שר-הביטחון. אם אכן מהווה שרון כתפקיד זה סכנה לאומית, סכנה נה לשלום וסכנה לדמוקרטיה, כפי שסבורים רבים וטובים, הרי זוהי הדרך היחידה למניעת הדבר.

● אין הבדל!

הנימוק הרציני היחידי נגד קואליציה כזאת הוא שבבחירות התגלו הבדלים תהומיים בין שני הגורמים הפוליטיים — הליכוד והמערך — ואי-אפשר לגשר על פני הבדלים אלה.

התשובה היא: לא דוברים ולא יערי.

בלהט הבחירות המציאו שני הצדדים הבדלים עצומים. דובר על "שתי תרבויות". לשני הצדדים היה כדאי ליצור היסטוריה כזאת, כדי לבלוע את המיפלגות הקטנות שבשכנותן. המערך יצא "להציל את המדינה מידי הליכוד", ויצר סביבו שדה של הרס. הליכוד יצא "להציל את המדינה מידי המערך", ופגע קשה במפרד"ל, בתמי" ובתחיה.

זה היה טכסיס נחמד ומחוכם — אך רק כסיל יתייחס אליו ברצינות אחר-ימעה.

האמת היא שאין כימעט הבדל מהותי בין שני הגורמים. מי שדיבר על "שתי תרבויות" ביקש לחפות על העובדה שאין "שתי מדינויות". שני הגושים דוגלים בארבעת הלאומים לגבי הנסיגה מן השטחים, ירושלים, מדינה פלסטינית ואש"ף. גם לגבי האוטונומיה וההתייחסות הכלכלה והחברה, הדת והחינוך, התבדלים בין גישה מיוזעריים, אם יש כאלה ביכלל.

אליהו שפייר וחיים קורפו יסתדרו ביניהם היטב. יצחק רבין ויצחק שמיר יוכלו לשתף פעולה בלי בעייתיות. המתוחות בין פרס ובגין היא אישית בלבד, ואינה מגיעה לממדי השינאה שבין פרס ורבין.

יש לקואליציה ירבותי כזאת יתרון גדול: היא תשקף את המצב האמיתי, תחפץ אש"ף יות ומיקסמליזציה. היא תאפשר גיבוש אופי וזיכרון אמיתי, לאומיות, ליברלית ושמאלית — שתאפשר ויכוח של ממש והתמודדות של דיעות אמיתיות.

● הנימוקים נגד

הנימוק האמיתי היחידי נגד רעיון זה, שהביא לפסילתו על הסף, טמון בתקוות המערך לתפוס את השליטון תוך זמן קצר, אם יישאר באופוזיציה. החששון הוא כך: תוך זמן קצר יעלו ספינות הליכוד על שירותונים.

ספינות ארידור אינה יכולה להישאר על פני המים. האיש רוקן את קופת-המדינה. תחת לפעול להבראת הכלכלה הלאומית, הוא ניצח על משק-חמס למען ה"בחירות.

הדבר יביא משבר כלכלי. המשבר יפקח את עיני הציבור, ובייחוד את עיני השכבות העניות, שתמכו בי בגין. זה יתן סוף-סוף סיכוי למערך.

אחרי החזרת סיני, שתהיה מלווה במשברים חמורים, ישנה אנוור אל-סאדאת את הקו שלו וישתדל להתייחס קבל בחזרה בעולם הערבי. בגין לא יתן לסאדאת את ההתקדמות בגדה המערבית וברצועת-עזה, שהנשיא ה"מצרי זקוק לה. הציבור ייווכח לדעת כי בגין ויתר על השטחים הכבושים מבלי להשיג שלום אמיתי. מרוב אכזבה יפנה אל המערך.

הכפייה הדתית הגוברת תיצור אף היא התמרמרות בקרב שכבות רחבות, ואלה יתחילו להתגעגע לשליטון המערך.

יתר על כן: הקואליציה היא כלי-כר מצומצמת שהיא לא תוכל להחזיק מעמד. יהיו בה משברים בלתי-רפואיים. כל סיעה קטנה יוכלו לסחוט ויתורים חדשים בכל עת, ולא תעמוד בפני פיתוי זה. בכנסת יהיה מצב הממשלה קשה, והיא תפסיד הצבעות רבות.

ואין לשכוח: הליכוד הוא בגין, ובגין עלול לרדת מן הבמה.

לפי חשבון זה, מוכרחה הממשלה ליפוג (החשך בעמוד 48)

ברגע הראשון נשמעה ההצעה כמטרופת. להקים ממשלה של אחדות לאומית למחרת מערכת-הבחירות רוויית השינאה? ואכן, בישיבת-לילה של לישכת מיסלגת-העבודה היא נדחתה פה-אחד.

את ההצעה העלתה המפרד"ל. היא עושה זאת אחרי כל מערכת-בחירות. כי המפרד"ל היא "ילד-טוב-ירושלים", והיא בעד אחדות האומה וכל שאר הדברים הטובים.

כל עסקן משופשף יודע, כמובן, שמצד המפרד"ל אין זה אלא מעשה טיכסי, מעין מישחק-אהבים לפני הגורם על-נפש. אחרי שהציעה את הקמתה של ממשלת-אחדות לאומית, ואחרי שההצעה נדחתה, ניגשת המפרד"ל במצד פון שקט לעסק העיקרי: לסחוט עד כמה שיותר תרי קים, כסאות וכסף מן השותף הבכיר בקואליציה המצומצמת הצפויה.

כל עסקן יודע כי האינטרס של המפרד"ל הוא שלא תקום ממשלת-אחדות-לאומית, כי בקואליציה כזאת יהיו כוחה בטל בשישים ויכולת-המיקוח שלה אפסית. הפעם, אחרי המפלה הנוראה שלה בבחירות, על אחת כמה וכמה.

אולם לא יוזמת-הסרק של המפרד"ל חשוי בה, אלא הרעיון עצמו. הוא נדחה על-ידי המערך בקלות-דעת, "בלי שיקוף" — כפי שאמר חיים צדוק, אחד הראשים המפוכחים במיפגת-העבודה.

שיקול רציני יותר היה מלמד, שיש כמה וכמה ניימוקים כיבדי-מישקל להקמתה של קואליציה-רבתי בשעה זו, הן לטובת המדינה כולה, הן לטובת המערך.

הם נוגעים לכל ארבע הבעיות הגורליות העומדות לפני המדינה: הבעיה הלאומית, הבעיה הכלכלית, הבעיה הערתית והבעיה הדתית.

● הבעייה הלאומית

באפריל 1982 חייבת ישראל לפנות את שארית סיני. אין ספק שהליכוד, בהנהגת מנחם בגין, מוכן לכך. אך במיקרה הטוב ביותר יהיה הדבר מלווה במשבר נפשי ופוליטי.

בפעם הראשונה יסולקו יישובים שהוקמו על-ידי ה"מדינה, והדבר יהיה מכאיב. המיז-הקיצוני, בהנהגת התחיה וגושי-אמונים, יתגייס להתנגדות המונית, אולי אף אלימה וחמושה.

חשוב שבאותו רגע תעמוד בראשי-המדינה ממשלה בעלת רוב מאסיבי, שתוכל להעניק גיבוי מאסיבי לפעולות שתתבקשנה, בייחוד אם יהיה צורך להפעיל את צה"ל כמיבצע גדול נגד היהודים.

הנסיגה מסיני לא תפתור את הבעייה. אחריה על-לים היחסים בין ישראל ומצריים להידרדר, אם לא תהיה התקדמות בגדה-המערבית וברצועת-עזה. מנחם בגין כבר הוכיח שאינו מסוגל להתקדם. הוא תקוע במבוי סתום.

יתכן מאוד שממשלה, שכימעט מחצית חבריה יהיו אנשי המערך, תוכל להיות נמרית קצת יותר.

אם התהליך ייעצר לגמרי — יהיו לכך תוצאות הרות-אסון לגבי המצב במרחב, יחסי ישראל-אמריקה ומעמד ישראל בעולם כולו.

● הבעייה הכלכלית

הכלכלה הלאומית תקועה אף היא במבוי סתום. ההבטחות של יורם ארידור הם עורבא פרח. ליוזם ארידור אין מושג. האמת היא שלליכוד כולו, וגם ל-מערך כולו, אין מושג.

בשטח זה אין תיוה מול תיוה — זו של הליכוד מול זו של המערך. ועמדות רק מליצות מול מליצות. לאיש אין תוכנית ברורה להוצאת העגלה מן הבוק.

דבר אחד ברור: כל מדיניות העשויה להינקט על-ידי הליכוד ו/או המערך מחייבת מידה רבה מאוד של שיתוף-פעולה מצד ה"גורמים העיקריים בכלכלה, תוך נכונות להתייחס בקצב עזר וליצור אווירה מתאימה.

ההסתדרות תוכל, מן הסתם, לבטא את דעתה וללווץ למען האינטרסים של חבריה בתוך קואליציה-רבתי בצורה יעילה יותר מאשר מבחון. ההסתדרות, בהנהגת ירוחם משל, או בהנהגת ישראל קיסר, לא תעלה ממילא על הבאריקדות.

● הבעייה העדתית

הן, אולי, הנימוק החשוב ביותר לטובת קואליציה רבתי.

בבחירות 1981 התגלתה תהום בין שני חלקי ישראל. מצד אחד: מחנה שבו יש חפיפה רבה בין בני עדות-המזרח, אנשי השכבות הכלכליות התחתונות ומי עוטיה-שכלה, בעלי השקפות לאומניות ודתיות, חסידי

המצב הנתון יוצר גורען לסחטנים דתיים. הליכוד יהיה תלוי כל-כולו בחסדי הדתיים, והם יודעים זאת. אין גבול למה שהם יכולים לדרוש, וכימעט אין גם גבול למה שהם עלולים לקבל, בייחוד כשיש שלוש סיעות דתיות המתחרות ביניהן, ושכל אחת מהן דרושה לקואליציה.

● הבעייה הדתית

המצב זה ישתנה באופן דרמטי אם תקום קואליציה-רבתי. זו תוכל לוותר על השתתפות הדתיים ביכזה, אם תיכנה בה המפרד"ל המצומצמת, יהיה כוח-המיקוח שלה אפסי.

בממשלה הזאת אפשר לעצור את ההתקדמות המת-

הקנת שני האישים בוזמנית, כהלצה של הבמאי לפני העימות הטלוויזיוני בין שני המנהיגים.